

כלומר פרא אדם מתוק. "הוא פרובוקטור שמשתמש במטאפורות שיכולות לגרום לאנשים להסמיק בחושך מצד אחד, אבל הוא טיפוס שלא יפגע בזכו ולא יתן לאחרים לפגוע בזכו. מעולם לא שמעתי ממנו מלה רעה על אדם, הוא תמיד מגן על אנשיו בחירוף נפש. וייס מגדיר את עצמו ליברל קיצוני – ואני מאמין לו".

ד"ר ברוך אופיר, מרצה למדעי המחשב מבריאילן, המכיר את וייס מאז הדריכו יחד בבני עקיבא לפני 30 שנה, נוקט עמדה שונה. הוא לא מאמין בתומתו הגמורה של מיועדו, דוחה את הרעיון שוייס דבק באמת ברעיון שקונספירציה היא שחוללה את רצח רבין. "הלל היום איש פוליטי. אני כמעט בטוח שאם הייתי מדבר אתו פנים אל פנים הוא לא היה מעליל על השב"כ". אבל גם אופיר מזהיר על ידידות עם "איש מבריק ומיוחד במינו".

למיקבץ הזה של קולגות בבריאילן ראוי להוסיף את פרופ' איתמר ורהפטיג מהפקולטה למשפטים, שפירסם לפני שנתיים מחקר שבו ניסה להוכיח מכל האספקטים האפשריים – מדיניים, חברתיים, כלכליים ותרבותיים – כי מדינת ישראל תוכל להתקיים רק כמדינת הלכה וכי תוך כמה עשורים החילונים יהיו בה מיעוט קטן. ורהפטיג מתפעל ממקוריותו של וייס, ש"למרות היותו ימני מסוגל לתת הברקות לכיוון השמאל". אילו הברקות? "הערכה לחלוצים שלהם, למשל". בכלל, קובע ורהפטיג, "אני חושב שהוא נכס להגות היהודית". במה? "היו לו כל מיני רעיונות לפתרונות מדיניים שבאים מתוך מחשבה יהודית, כמו לארגן קונגרס יהודי עולמי, רעיון שלא עלה יפה, ומעמד "הקהל", שהיה הצלחה אדירה".

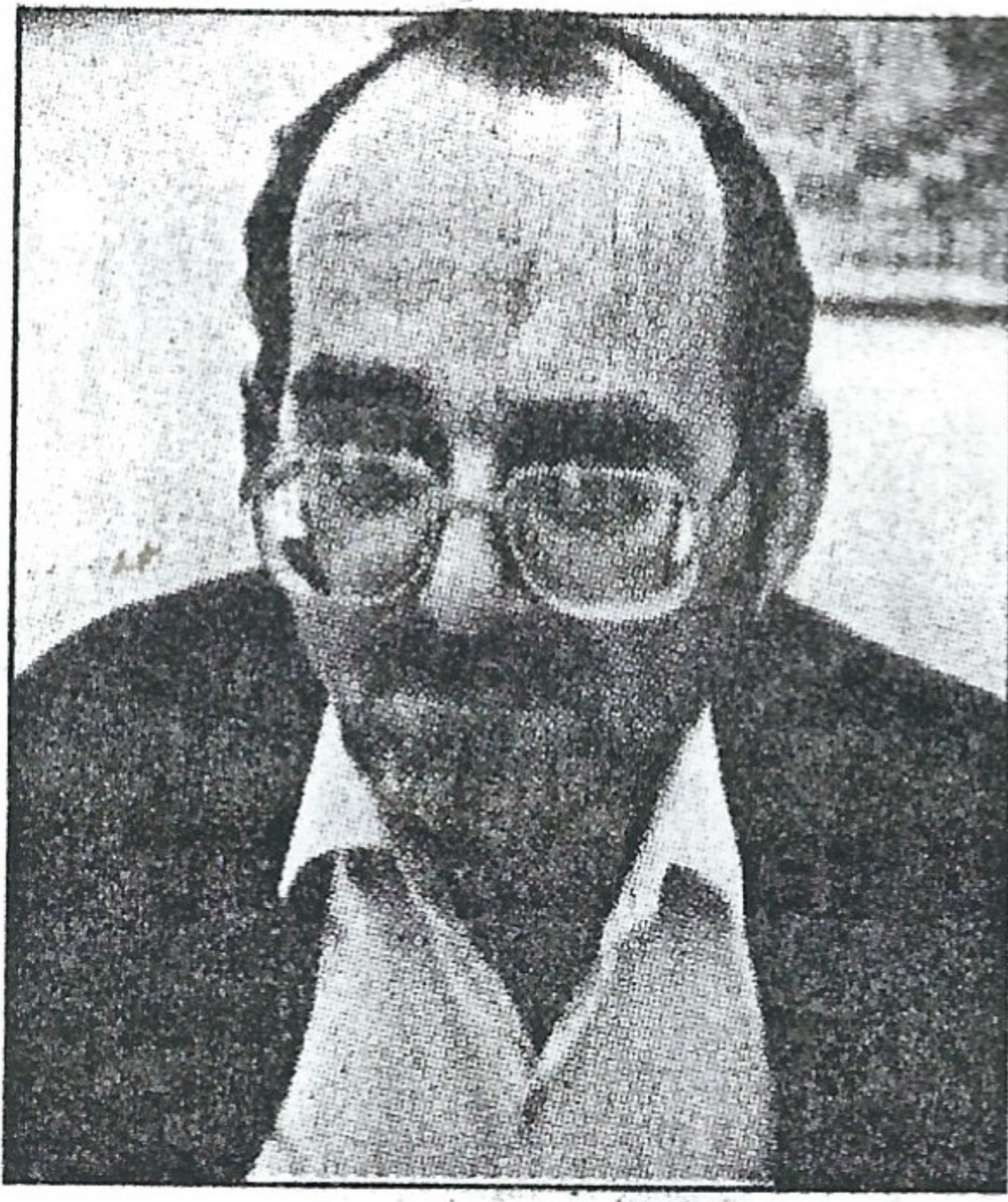
מרובר בחצי שנה של עבודת ארגון נמרצת, תוך ספיגת קיתונות בוז ותוך התגברות על ממלכות בירוקרטיה של הממסדים הרבניים, שהניבו בשנת '87 מעמד שיותר מ-100 אלף איש נכחו בו. הם באו לרחבת הכותל לקרוא בתורה, בהם נשיא המדינה אז חיים הרצוג המנוח, ראש הממשלה יצחק שמיר, נשיא בית המשפט העליון והרבנים הראשיים. מנהג שהיה מקובל בחצר בית המקדש, כינוס כל העם למפגש אחדות בחג הסוכות, פעם בשבע שנים, והמלך קורא שם בתורה באוזני צאן מרעיתו. ניסיון לחזור על המבצע ב-94 לא צלח.

וייס יזם עוד פרויקטים שאפתניים, רעיונות שספגו תחילה לגלוג, אחר כך זכו לאהדה, אך לכלל ביצוע לא הגיעו. שניים שבלטו: מסע לבחירות דמוקרטיות בנוסח פריימריס למוסדות יש"ע ותוכנית לפיזור אוכלוסייה בשטחים, וארגון רשת רכבות שם, שמטילותיה יספקו תחבורה ציבורית יעילה בין שני צדי הקו הירוק ובכך יגבירו את קצב ההתנחלות.

גלגול נשמות

הלל וייס נולד לפני 52 שנה, לדבריו זה היה ביום שבו הוצאו להורג אליהו חכים ואליהו בית צורי ו"לאחרונה התחלתי לחשוב שאולי אני גלגול נשמות שלהם". עד גיל חמש גר בבני ברק ועד גיל 32 ברמת גן, אך את לימודיו העלייסודיים עשה בתיכון צייטלין בתל אביב לאחר ש"ההורים סידרו לי כתובת" (פיקטיווית). שירותו הצבאי היה בנח"ל המוצנח, במסגרת תנועת בני עקיבא, ולדבריו, עד לפני שבע שנים עוד אפשר היה לראות אותו רודף אחרי משליכי אבנים בשבילי מחנות הפליטים.

בכיתתו של וייס בבית הספר התיכון למד אריאל רוזנצבי המנוח, לימים דקאן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב וחבר ועדת שמגר לחקירת רצח ראש הממשלה רבין, שהיה גם חברו הקרוב. יחד למדו גם משפטים (בשלוחת האוניברסיטה העברית בת"א) וגם ספרות (בבריאילן). המורים של וייס אז, בהם אמנון רובינשטיין, לא זוכרים אותו – וייס לא נכח הרבה בשיעורים מפני שכבר היה נשוי ואב וטרוד בפרנסת משפחתו. המרצה היחיד שנהנה מהשתתפותו הפעילה של התלמיד הלל וייס היה פרופ' ברוך קורצווייל, שלימד ספרות בבריאילן. לווייס יש זיכרונות מתוקים מאותה תקופה, הוא מספר שקורצווייל חשד שהוא וחברו רוזנצבי מרגלים, מטעם אוניברסיטת תל אביב, ופעם זרק אותו מהשיעורים בגלל פיליטון סאטירי שכתב. הפיליטון פורסם ב"נת קול", עיתון סטודנטים שייסדו רוזנצבי ווייס. "זה היה עיתון שעשה הרבה רעש וזכה לכותרות רבות בעיתונות היומית. במפד"ל קראו לנו בגללו 'העולם הזה הדתי'".

פרופ' איתמר ורהפטיג. מתפעל ממקוריותו של הלל וייס

פרופ' יהודה פרידלנדר. "וייס פרובוקטור, אבל לא יפגע בזכו"

הלל וייס על רבין, לאחר הסכמי אוסלו: "אני מביט על רגלו. איני מאמין שהוא הוא הרבין. אולי אשמדאי הוא היושב על כסאו, במגפיים גרמניים חרשים"

ישראל הראל: "כשווייס הודיע בפופוליטיקה בשבוע שעבר שהוא בטוח בקיומה של קונספירציה לרצח רבין, השפלנו אני ואשתי את עינינו מבושה"

אחר כך נפרדו דרכיהם של וייס ורוזנצבי: וייס התמקד בלימודי הספרות בבריאילן ורוזנצבי דבק בפקולטה למשפטים בת"א, אבל שניהם המשיכו יחד בדרך הפוליטית המתונה ביותר האפשרית, לגבי מי שגדלו בבית מפד"ל, דרך שהותוותה בעזרת פרופ' אוריאל סימון. הדרך הזאת הובילה אותם, עם פרופ' אבי רביצקי, להקים בתחילת שנות ה-70 את "עוז לשלום", שהפכה ברבות הימים ל"נתיבות שלום". מתינות רבה שפע אז וייס, ובהחלט הפגין הבנה של קשיי הצד הפלשתיני והבעיות שמוליד הכיבוש. קשה להאמין שאותו וייס מנסה כיום לזווג את "חוק השבות לקרקעות" שמשמעותו: כל מדרך רגל של יהודי – לו

נתתיו.

בימי הלימודים לתואר שני ולדוקטורט בספרות והתמחות במשפטים, לימד וייס ספרות, חיבור ולשון בבית ספר תיכון ובישיבת הרב עמיאל בתל אביב (שם למד מאוחר יותר יגאל עמיר). בבריאילן התחיל ללמד לפני 24 שנים, ובשנים '82-'85 היה ראש החוג לספרות עברית. ככהונתו זו הצליח להביא לשינוי שם החוג ל"החוג לספרות עם ישראל". יחסיו עם אריאל רוזנצבי נשארו הדוקים ונמשכו עד יום מותו של רוזנצבי ממחלת הסרטן לפני שנה וחצי. המירשם שאיפשר את המשך היחסים: והירות מלגעת בכל נושא פוליטי.

בשבוע שעבר התבטא מבלי משים פן אירוני חריף של החברות הזאת: פרופ' רוזנצבי היה חבר בוועדת שמגר שחקרה את כישלון השב"כ, שהביא לרצח רבין, והנה קם היום חברו הטוב ומערער על קביעות הוועדה וטוען שהיתה קונספירציה. וייס אומר שיש לו הסבר כפול ומספק לתמיהה: אחד, רוזנצבי התעקש שלרד"ח לא היו חלקים חסויים; השני, ברד"ח הוועדה נכתב כי אין לה תשובה לעניין צעקות ה"טרקיסרק".

המהפך העצום בהשקפת עולמו התחולל בהדרגה. לדבריו, משנת '72 החל לעבוד על הרעיון של יצירת קו התיישבות בין קלקיליה ללטרון, וטרח לעטוף אותו במלים שימשכו משפחות צעירות המעוניינות במגורים סמוך למרכז הארץ. הוא זוכר בהתפעלות שתוך שבוע גרשמו 90 מועמדים לפרויקט, בהם אליקים רובינשטיין. אחרי מלחמת יום הכיפורים, מספר עוד וייס, בא אליו ניסן סלומיאנסקי וביקש את רשימת המועמדים. "אמרתי לו – אתן לך אותה רק אם תלכו לפי החוק". את סלומיאנסקי, דניאלה וייס (אין קשר משפחתי), מאיר הרנוי ורבים אחרים מחברי הגרעין שייצר את גוש אמונים, פגש וייס כשהתפלל בבית הכנסת בשכונת הלל ברמת גן. הפרויקט הזה של וייס התגשם. הגרעין הראשון עלה להתיישבות ב-77, גם וייס עצמו היה בין הראשונים. "הייתי השמאלני של אלקנה", הוא מגחך. "אנשים רצו להגדיל את שטח היישוב שהוקצה לנו באמצעות הרחקת הגדרות, ואני לא הרשיתי. עד היום אני מתנגד לכל מעשה של גזילת קרקעות". איך זה מתדרר עם "חוק השבות לקרקעות"? אצלו זה מסתדר. וייס מוסיף לכך את ההצהרה שהיום הוא גם שמאלני קיצוני וגם ימני קיצוני. שמאלני קיצוני? כן. אני משבח באופן גלוי את הרב מנחם פרומן. כמוהו אני תופס את הסכסוך שלנו עם הערבים ועם העולם כשאלה של סכסוך דתי ולא מדיני חילוני, ואני אפילו נפגש עם פלשתינאים מטעם ממכון טרומן ולא מסתיר את זה. וזאת שמאלנות קיצונית? בטח. אני גם בעד חופש דיבור.

"יצאו זונבם בין רגליהם"

השלב הבא במהפך שעבר וייס היה ב-80: מועצת ישע ערכה שביתת רעב בת 40 יום, מחאה על שממשלת בגין לא איפשרה להגדיל את שטח ההתנחלויות. ישראל הראל, שהיה אז מזכ"ל יש"ע, מספר שביום ה-13 לשביתה יצא לבקר בכמה התנחלויות, לעשות נפשות למחאה, והגיע לאלקנה. "היו שם חמישים או שישים איש, כמה מהם ישבו וליגלגו עלי, ואז קם הלל וצעק: 'האיש הזה בקושי חי, בקושי נושם. הוא בא להסביר לנו על מה השביתה, ולמרות שאני בעוז לשלום' ומתנגד להרחבת היישובים – אני מקשיב. אז תקשיבו גם אתם, ותפסיקו להיות אכזריים". למחרת, מספר הראל, הופיע וייס בראש קבוצה מאלקנה והצטרף לשביתה.

בהמשך דרכו הצטרף וייס לארגונים ימניים רבים, מספרם ראוי אולי להירשם בספר גינס. הלהט המהפכני שלו לא מסתדר עם שום שגרה. מ-92 ואילך חבר לגופים האלה: מטה המאבק באוטונומיה, שקם בגלל תחושת חוסר מעש של מועצת יש"ע (מאוס); "אמונים" – גוש אמונים המתחרש, בגלל תחושת חוסר מעש של גוש אמונים (ספטמבר); "התקווה – תנועה שהקים וייס יחד עם משה פלד מצומת כרם לאחד את העמותות הלא-מפלגתיות של הימין (נובמבר 93) והתקיימה יום אחד בלבד.

וייס חבר גם בחוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי, תומך נלהב ב"זו ארצנו", בראשות היהודי היקר משה פייגלין, שהעלה את המרי האזרחי ללא אלימות לגבהים חדשים. טוב, מלבד האלימות בצמתים ובכבישים אבל זה לא באשמתם. השוטרים אשמים". מלבד זאת יום, יחד עם יהושע מאירי, חוזר בתשובה, את הקמת "החזית המשך